వేరు తొలిచే పురుగు

వేరుశనగ చేనులో రైతు రామిరెడ్డి మాటలు వింటున్న బొంతపురుగులన్నిటికీ ఒక్కసారిగా గుండెలు జారిపోయాయి. వేరులో ఇప్పుడిప్పుడే తయారవుతున్న రసాన్ని ఎప్పుడెప్పుడు పీల్చేద్దామా అని ఆతృతగా చూస్తున్న వాటికి ప్రాణ భయం పట్టుకుంది.

ఆ మందు పడ్డ రెండు, మూడు గంటల్లో పురుగులన్నీ మాడి మసైపోవల్సిందే. ఆ భయంతో కొన్ని పురుగులు పక్క చేనులోకి పరుగు పరుగున నడుస్తున్నాయి. కొన్ని అప్పటికే హద్దు దాటేసాయి కూడా.

ఒక్క బొంతపురుగుకి మాత్రం వెళ్లాలన్పించలేదు. ఇంతకు ముందు చల్లినపుడు ఆ మందు తమని చంపలేదు. అనారోగ్యానికి గురి చేసిందంతే. నాలుగురోజుల్లోనే కోలుకోగలిగాయి. బలహీనంగా వున్న కొన్ని మాత్రం చచ్చిపోయాయి. ఆ సంవత్సరం పంట కొంచెం దిగుబడి తగ్గింది కాని, మార్కెట్లో రేటు వుండటంతో రామిరెడ్డి అప్పుల బాధనించి తప్పించుకోగలిగాడు.

బ్యాంక్ ఫీల్డ్ ఆఫీసర్ అడిగిన మొత్తాన్ని చెల్లించుకొని ఈ ఏడాది మళ్లీ రుణం తీసుకున్నాడు. ఆ మధ్య ఎ.ఎ.ఓ పల్లిచేలోకి వచ్చి ఇవి వేరుతొలిచే పురుగులని...ఇంగ్లీష్‌లో రూట్‌గ్రబ్ అని, వోలో అని, ట్రిక్కా అని ఏవేవో పేర్లు చెప్పాడు. అవన్నీ రామిరెడ్డికి అర్థం కాలేదు. గొంగలి పురుగుల్లా ఉంటాయి కాబట్టి బొంత పురుగులనే పిలిచేవాడు.

రాత్రి పన్నెండు గంటలకొచ్చే త్రీఫేజు కరెంటుకోసం పదకొండింటికే వచ్చి పడుకొని, పన్నెండింటికి మోటార్ ఆన్ చేసి మూడు గంటలకల్లా కరెంటు పోగానే ఇంటికెళ్ళిపోయేవాడు.

బొంతపురుగు ఆ రాత్రంతా రామిరెడ్డినే చూస్తూ గడిపేది.

మోటార్ ఆన్ చేసాక రామిరెడ్డి ఆకాశంలో చుక్కలు చూస్తూ కునుకు తీసేవాడు. రామిరెడ్డి ఆలోచనల్ని చాలా రోజులుగా అది పసిగడుతూనే వుంది. ఈ పంట దిగుబడి వస్తే హైద్రాబాద్‌లో ఇంజనీరింగ్ చదువుతున్న కొడుక్కి టర్మ్‌ఫీజ్ పంపాలి. బిడ్డకి మరో రెండేళ్ళకైనా పెళ్ళి చేయాలి.

అప్పుడు ఈ చేను అమ్మక తప్పదేమోనని గుబులు. మట్టిని పిడికిట్లో తీసుకొని బాధగా చూసుకునేవాడు. ఒక్కోసారి చిటికెడంత మట్టిని నోట్లో వేసుకునేవాడు.

అది చూసి బొంతపురుగు నవ్వుకునేది.

అయిదువందలిస్తే ఆదర్శరైతుని చేస్తానంటూ అగ్రికల్చరల్ ఆఫీసరు రెండు మూడు సార్లు వచ్చినా... నా దగ్గర పైసల్లేవు, నన్నిట్ల బతుకనియ్యండ్రి అని కోపంగా చెప్పేవాడు. ఒక్కోసారి రాత్రంతా అందర్నీ తిట్టుకుంటూ కూచుండేవాడు. తమనెక్కడ తిడతాడోనని బొంతపురుగు భయపడేది. బతకడానికి వేరుశనగ వేరు రసం తప్పనందుకు రామిరెడ్డిని చూస్తూ బాధపడేది.

మోటార్ ఆన్ చేసిన అరగంటకు చేతిలో టార్చిలైటుతో ఎల్లయ్య వచ్చి కూచుండేవాడు. మట్టి గురించీ, మందుల గురించీ మాట్లాడుకునేవాళ్ళు.

రైతు సంఘంలో జరుగుతున్న అక్రమాల గురించి ఆవేదన పడేవాళ్ళు. భూములన్నీ కౌలుకిచ్చి ఖాళీగా తిరిగే తిరుపతి ఆదర్శరైతు ఎట్లయితడో అర్థంగాక, చివరికి సర్పంచికి మనం ఓటెయ్యనందుకే మన పేరు రాయలేదని, వూర్లె రాజకీయాలు బాగా అయ్యాయని, మొత్తం చెడిపోతున్నారని ముచ్చట్లు పెట్టుకునేవాళ్ళు.

ఒక్కోసారి వెన్నెల వెలుతుర్లో చూసినపుడు వాళ్ళ కళ్లల్లో తడి తళుక్కుమనేది. పంట వేసింది మొదలు మార్కెట్‌కి తరలించి చేతుల్లో డబ్బులు పడేంతవరకు ఏదో బతుకు భయం, అర్థంకాని అభద్రత...

తాము బతకడానికి ఈ చేను తప్ప మరో చోటు లేనందుకు బొంతపురుగు విపరీతంగా బాధపడేది.

అప్పుడప్పుడు వీళ్ళకు తోడు పక్కపొలం యజమాని జలంధర్ వచ్చేవాడు. ఎల్లయ్య తన పత్తి చేను గురించి చెప్పేటోడు. బోల్‌గార్డ్ పత్తి విత్తనాలు వేసినా గులాబిరంగు కాయతొలిచే పురుగు పుట్టుకొచ్చిందని, విత్తనం మీద నమ్మకం పోయిందనీ అనేవాడు.

మొన్సాంటో కంపెనీ కూడా మోసం చేసిందే రామన్నా... అని కుంగిపోయేవాడు.

విత్తనం ఇప్పటిదాకా పురుగుని జయించింది కాని ఇప్పుడు పురుగే విత్తనాన్ని జయించే పరిస్థితి వచ్చిందని రామిరెడ్డి అనేవాడు. పత్తి విత్తనాల ప్యాకెట్ ధర ఇదివరకూ ఆరువందల యాభై రూపాలుండే బోల్‌గార్డ్–2 అని ఇప్పుడు వచ్చిన వాటి ధర తొమ్మిది వందలు చేసింద్రు. అంటే కంపెనీకి వందకోట్ల లాభమని జలంధర్ మట్టిలోనే చేతి వేళ్ళతో గీస్తూ లెక్కలు వేసేవాడు.

ఆ లెక్కలు చూసి బొంతపురుగు నవ్వుకునేది.

వాళ్ళు రాత్రి మూడు గంటలకు కరెంటు పోయాక ఒక్కోసారి గట్టుమీద గడ్డికుప్పలో పడుకునేవాళ్ళు. ఒక్కోసారి ఆ టైంలో కూడా ఓ తేనెటీగ గుయ్‌మంటూ వాళ్ళ చుట్టూ తిరిగేది. రామిరెడ్డి కోపంగా పంచెతో దాన్ని అదిలించేవాడు. అయినా తేనెటీగ వాళ్ళని వదలకుండా వాళ్ళచుట్టే తిరుగుతూ రొదపెట్టేది.

ఓ రోజు బొంతపురుగు అడిగింది. 'అర్ధరాత్రి ఎందుకలా తిరుగుతావ్, హాయిగా వెళ్ళి నీ గూట్లోపడుకోక...' అని.

అది బాధగా చెప్పింది "మా ఇంటికెళ్లే దారి మర్చిపోతున్నాను. పువ్వులోంచి తేనె తీసుకున్నాక రోజూ ఇంటిదారి మర్చిపోయి ఎక్కడెక్కడో తిరుగుతున్నాను. వాళ్ళు చూపిస్తారన్న ఆశతో తిరుగుతుంటే అదిలించుకుంటున్నారు." అని.

బొంతపురుగుకి మరింత బాధేసింది.

"అదుగో...ఎల్లయ్య చేనులో వున్న సెల్ టవర్‌కి కదా నీ గూడు వుంది. జాగర్తగా వెళ్ళు" అని చెప్పింది.

"ఏమనుకోకుండా దారి చూపించి పుణ్యం కట్టుకోవా " అని బతిమిలాడింది. అది గాల్లో ఎగురుతుంటే, తాను గబగబా నేలమీద నడిచి దారి చూపించింది.

బొంతపురుగుకి రోజూ ఇదో డ్యూటీ అయింది. సెల్ టవర్ దగ్గర చిన్న చిన్న తేనెటీగలు చచ్చిపడి వుండటం చూసి "నా బిడ్డలారా...ఎందుకు చచ్చిపోతున్నారే" అంటూ బిగ్గరగా ఏడ్చేది. ఈ మనుషులకు తేనె పంచినా, మాకు విషాన్ని పంచుతున్నారెందుకో అంటూ కుమిలి కుమిలి ఏడ్చేది.

బొంతపురుగుకి కూడా దుఃఖం ఆగేది కాదు. అయినా తమాయించుకొని...వెనక్కి వచ్చేది. నిన్న రాత్రి అలాగే వస్తుంటే...పిచ్చుక కన్పించింది. ముగ్గురు బిడ్డల్ని రెక్కల కింద దాచుకొని, గట్టు మీద కూచొని మౌనంగా ఏడుస్తోందది.

పిల్లల్ని ప్రేమగా ముక్కుతో నిమురుతూ, చిన్న పురుగులు కన్పిస్తే చటుక్కున కరచి పిల్లల నోట్లో పెడుతూనే వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తోంది. పిల్లలు తినటం మర్చిపోయి బిక్కమొకాలేసుకొని తల్లినే చూస్తున్నాయి.

కె.వి.నరేందర్

"మొన్నటిదాకా ముగ్గురు బిడ్డలు పుట్టబోతున్నారని ఆనందంగా కిచకిచ అనుకుంటూ తిరిగేదానివి...వరిగడ్డిని తీసుకపోతూ పిల్లలు పట్టుపరుపుల్లో నిద్రపోవాలని ఆతృత పడేదానివి. ఇంత రాత్రి గూడు విడిచివచ్చి ఎందుకేడుస్తున్నావ్" అంది బొంతపురుగు.

పిచ్చుక చెప్పడానికి తటపటాయించింది.

"నువ్వేడిస్తే పిల్లలేడుస్తున్నారు. ఏమైంది చెప్పు" అంది రెట్టించి. చివరికి ఏడ్పుని బిగబట్టుకొని చెప్పింది పిచ్చుక.

"మగ పిచ్చుక గూట్లోంచి తరిమేసింది".

"ఎందుకు?"

"ఈ పిల్లలు తన బిడ్డలు కాదంటోంది. ఎవరికి కన్నావో అంటూ గూట్లోంచి గెంటేసింది" అంది.

బొంతపురుగు జాలిగా పిచ్చుక పిల్లల వైపు చూసింది. నిజమే...పిల్లలు నల్లరంగులో వున్నాయి... వాటి రెక్కలు వంకర తిరిగి వున్నాయి...చాలా బలహీనంగా వున్నాయి...సరిగా నడవలేకపోతున్నాయి.

బొంతపురుగుకి ఏం చెప్పాలో అర్థం కాలేదు.

సెల్ టవర్ పక్కనే వున్న తుమ్మ చెట్టు మీది గూడులోంచి మగ పిచ్చుక కోపంగా చూస్తునేవుంది.

"దేవుడి సాక్షి...నేనే తప్పు చేయలేదు" అంది. మగ పిచ్చుక ధబేల్న గూడు తలుపేసుకుంది.

"మరిప్పుడేం చేస్తావ్"

"ఈ పిల్లల్ని వదిలేసి ఎక్కడికైనా వెళ్ళిపోతాను" అంటూ ఏడుస్తూనే ఎగిరిపోయింది.

పిల్లలు చీకట్లోనే బిక్కుబిక్కుమంటూ కిచకిచ అరుస్తూ చేనులో తలో దిక్కుకి పోతున్నాయి. వాటిని చూస్తే బొంతపురుగుకి రామిరెడ్డినో, ఎల్లయ్యనో, జలంధర్‌నో చూసినట్టుగా అన్పిస్తోంది.

జలంధర్ నాలుగు రాత్రుల్నించి తన పొలం దిక్కే రావట్లేదు. అతను రామిరెడ్డి కన్నా, ఎల్లయ్య కన్నా చిన్నవాడు. ముప్పయ్ ఏళ్ళు కూడా వుండవు. రైతుని దోచుకునే దేశం ఎప్పుడూ బాగుపడదంటూ ఆవేశంతో వూగిపోతుంటాడు.

మొన్న యూరియా బస్తాలకోసం జగిత్యాలలో జరిగిన ధర్నాలో లాఠీచార్జి జరిగింది. అందరికన్నా ముందున్న జలంధర్ మీద రెండు మూడు లాఠీలు విరిగాయి. కుడి చెయ్యి ఫ్రాక్చరయ్యింది. ఎడమ పాదం మీద బలంగా గాయమైంది. అంతగా దెబ్బలు తిన్నా రెండు యూరియా బస్తాలకి మించి దొరకలేదు. పద్దెనిమిది బస్తాలు చల్లాల్సిన చోట రెండు బస్తాలతో ఎలా సరిపెట్టుకోవాలని ఆ రెండింటిని కూడా అక్కడే వదిలేసి వచ్చాడు.

"కాలం కల్సొచ్చినప్పుడు ప్రభుత్వాలు సహకరించవు. ప్రభుత్వాలు సహకరించినప్పుడు కాలం కల్సిరాదు.థూ...నీయవ్వ...రైతు బతుకు" అంటూ రెండు యూరియా బస్తాల్ని ఈడ్చి తన్ని, తిరిగొచ్చేసి మంచంమ్మీదే ఇంటివద్ద వుంటున్నాడు. సరైన ఎరువులు పడక జలంధర్ పొలంలోని వరి నారు పిచ్చుక పిల్లల్లా డీలా పడిపోయాయి. జలంధర్‌ని డాక్టర్ నలభై రోజుల వరకూ మంచం దిగొద్దని చెప్పాడు.

జలంధర్ లేక రామిరెడ్డికి, ఎల్లయ్యకి ఏమీ తోచట్లేదు. జలంధర్ నాన్న ఇలాగే అర్థరాత్రి పొలానికి నీళ్ళు పెట్టి ఇంటికి వెళ్తూంటే పాము కుట్టి చనిపోయాడు. ఆ బాధ వల్ల ఇంట్లోంచి సెల్‌ఫోన్ తోని కరెంట్ మోటర్ స్టార్టయ్యేలా కనిపెట్టాడు. వ్యవసాయ పరిశోధనాలయం కెళ్లి చెప్పినా ఎవరూ పట్టించుకోక పోవటంతో మూలన పడేసాడు.

బొంతపురుగు జలంధర్ పొలం పాడైపోతున్నందుకంటే, కొత్తగా పెళ్ళయినోడు కదా పాపం అని జాలిపడింది.

"వారే జలంధరూ...కొడుకో బిడ్డనో పుడితే డాక్టర్ని చేస్తావా... ఇంజనీర్‌ని చేస్తావా" అని రామిరెడ్డి పరాచికాలాడితే, గర్వంగా చెప్పేవాడు రైతుని చేస్తానే పెద్ద బాపూ' అని.పక్కనే సిటీలో అగ్రికల్చరల్ రీసెర్చి సెంటరుందని, అది పదేళ్ళనించీ వుందనీ జలంధర్ చెప్పేవరకూ రామిరెడ్డికీ, ఎల్లయ్యకీ తెలీదు. వ్యవసాయాధికారులు కన్పిస్తే నిలదీసేవాడు. పత్తిపంట గురించి తెల్సుకోవాలని గుజరాత్‌లోని అమ్రేలీ, భావ్‌నగర్, జునఘడ్, రామ్‌కోట్ లాంటి జిల్లాలు తిరిగొచ్చాడు.

బోల్‌గార్డ్-2ని రైతుల మీద రుద్ది అదనంగా వందకోట్లు సంపాదించాలనే దురాశతో విత్తన కంపెనీలు పనిచేస్తున్నాయని పత్రికల్లో వ్యాసాలు రాసినా ఎవడూ స్పందించలేదు.

'ఈ ఎవుసంలో ఏమొస్తుంది. సిటీకెళ్లి బిజినెస్ పెట్టుకుందామని' కొత్త పెళ్ళాం జోరీగలా రొద పెడుతుంటే మంచంమ్మీదే పడుకొని తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నాడు. ఇప్పటికి ఇరవై రోజులైంది జలంధర్ రాక. మరో ఇరవై రోజులయితేగాని రాడు అనుకుంది బొంతపురుగు.

అప్పుడూ రాకపోతే!

వస్తాడు...

ఏమో...ఇంక రాకపోవచ్చు...

బొంతపురుగుకి ప్రతిరోజూ ఇదే టెన్షన్. చేను గట్టెక్కి జలంధర్ వస్తాడేమోనని పొలం వైపు చూస్తుండేది. తేనెటీగ దారి తప్పి కన్పిస్తే దాన్ని ఇంటి దగ్గర దింపి, సెల్‌ఫోన్ టవర్‌ని కూల్చేయాలని ఆవేశంగా దాన్ని పట్టుకొని వూపేది. అది కదలకపోయేసరికి దానిమీద ఉమ్మేసి వచ్చేది.

ఆ రోజు రాత్రి రామిరెడ్డి బదులు ఎల్లయ్య వచ్చి మోటరు ఆన్ చేశాడు. తెలతెలవారుతుంటే కరెంటు మోటార్ దగ్గర పడుకున్న ఎల్లయ్య దగ్గరికి ఓ పాప పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చింది.

వస్తూనే... ఆయాసంతో పిడుగులాంటి వార్త చెప్పింది. "చిన్నాన్నా... బ్యాంకోల్లు నోటీసులు పంపింద్రంట. రామిరెడ్డి బాపు పురుగుల మందు తాగి చచ్చిపోయిండు" అని.

ఎల్లయ్యకన్నా ముందు బొంత పురుగుకి గుండెలు జారిపోయాయి. ఎల్లయ్య నుదురు కొట్టుకుంటూ మోటర్ స్విచ్ఛాఫ్ కూడా చేయడం మర్చిపోయి "ఓరి బ్రమ్మదేవుడా, రైతుల రాతల్ని ఇప్పసారా తాగినంక రాస్తావారా ! నీ గుళ్లె దీపం ఆరిపోనూ" అంటూ ఏడ్చుకుంటూ పరిగెత్తిపోయాడు.

బొంతపురుగు మనసు కూడా కకావికలం అయింది.

తుమ్మచెట్టు మీద గూడులోని మగ పిచ్చుక మరో దాంతో జత కడుతోంది. వాటి కిచకిచలు కంపరం పుట్టిస్తున్నాయి. చచ్చిపోయిన ఒక పిచ్చుక పిల్లకి చీమలు పడుతున్నాయి.

పురుగుకి కళ్ళల్లో రామిరెడ్డి కనబడుతున్నాడు. మట్టిపెల్లని వేసుకొని తన్మయంతో చప్పరించే అతడి ముఖం కనపడుతోంది.

పురుగు మనసు ఆగలేదు...

చివరిసారిగా రామిరెడ్డిని చూసొస్తే...అనుకొంది. అవును...చూడాలి. ఇన్నాళ్ళూ అతని చేనులో బతికింది. ఎప్పుడైనా తన కెదురైతే ప్రేమగా తిట్టి మెల్లగా తీసి దూరం విసిరేవాడు కాని చంపాలని మాత్రం అనుకోలేదు. అలాంటి రైతుని ఆఖరిసారిగానైనా చూసిరావాలి అనుకుంది.

ఇన్నాళ్ళూ పట్టుపరుపులాంటి మట్టి పొత్తిల్లలో తిరిగిన బొంతపురుగుకి రోడ్డెక్కెసరికి ఆయాసం వచ్చింది. సిమెంటు రోడ్డు మీద నడవలేకపోతోంది. అయినా సరే, బొంతపురుగు వేగంగా నడుస్తోంది.

పచ్చని ఆకుల కింద పరుండే దాని శరీరం ఎండకి కందిపోతోంది. మొదటిసారి ఊరుని చూడగానే దానికొక వింతలోకాన్ని చూసినట్టుగా అన్పించింది. రామిరెడ్డి ఇల్లెక్కడా అనుకుంది. వందల పాదాలు ఏడుస్తూ పరిగెడుతుంటే ఆ పాదాల వెనుకబడి పరిగెత్తింది.

ఆ ఇంటి ముందు షామియానా వేస్తున్నారు. ఏడ్పులు ఆకాశాన్నంటుతున్నాయి. అందరి కాళ్ల సందుల్లోంచి మెల్లగా ఇంట్లోకి దూరింది. అరుగుమీద ఉన్న రామిరెడ్డి శవాన్ని చూసింది.

దాని కళ్ళల్లో నీళ్లు చిప్పిల్లాయి.

అంత ప్రశాంతంగా చేనులో ఏనాడు రామిరెడ్డి నిద్రపోలేదు అనుకుంది.

భార్యాపిల్లల ఏడ్పులు ఆపటం ఎవరితరం కావట్లేదు.

శవం పక్కనే కూచుండి ఓదారుస్తున్న నీలకంఠం సేటుని చూడగానే బొంతపురుగు ఆవేశం కట్టలు తెంచుకుంది.

మనసంతా కుతకుతా ఉడికిపోయింది.

వాడే కదా రామిరెడ్డిని నమ్మించి నకిలీ ఎరువులు అంటగట్టింది. ఆ ఎరువుల బస్తాల్లో మట్టి, సుద్దపిండి తప్ప ఇంకేం లేదు. వాటిని చల్లే కదా రైతు తీవ్రంగా నష్టపోయింది.

ముప్పయి వేల రూపాయల ఎరువుల్లో సగానికెక్కువ నకిలీ ఎరువుల్ని అంటగట్టింది వాడే. వూర్లో చాలా మంది రైతులు నకిలీని మొదట గుర్తుపట్టలేదు. తమ జాతిని చంపలేని ఆ ఎరువులు నకిలీయని మొదటిసారి గుర్తుపట్టింది తనే కదా.

నీలకంఠం దొంగ ఏడ్పు నటిస్తున్నాడు.

బొంతపురుగు వాడి దగ్గరగా వెళ్ళింది. వాడి మొహంలోకి చూస్తూ బిగ్గరగా అరిచింది.

"రేయ్, మేం వేరుని మాత్రమే తొలిచేసి తింటాంరా. కాని మీరు ఈ దేశపు తల్లి వేరుని తొలిచేస్తున్నారు. మేం కాయల్లోని రసాన్ని మాత్రమే పీలుస్తాం రా, కాని మీరు రైతుల రక్తాన్ని పీలుస్తున్నారు" అంటూ గబగబా వెళ్ళి వాడి పాదం మీద గట్టిగా కరిచింది.

నీలకంఠం సేటుకి ఏదో చిటుక్కున కుట్టినట్లయి కిందికి చూశాడు. బొంతపురుగు నెత్తురు చిందేలా కరుస్తోంది. ఎడం చేత్తో విదిలించాడు. ఆ దెబ్బకి అది పక్కకి పడిపోయింది.

అయినా అది అరుస్తూనే వుంది.

"పురుగులు పాడుగాను. చేన్లల్ల చెలుకలల్ల వుండేవి. ఊర్లెకి కూడా రావట్టే. పాపపు కాలం దాపురించింది. ఈ పురుగులతోనే రామిరెడ్డి పానం తీసుకునే" అంటూ కుడికాలి చెప్పుతీసి కోపంతో మంటతో బలంగా నలిపేశాడు.

బొంతపురుగు బాధగా అరిచింది. నుజ్జునుజ్జయిపోతూ చెప్పు కింద చితికిపోయింది.

ఆ ఇంట్లో...

మిన్నంటిన ఏడ్పుల మధ్య కూడా... పురుగు చేసిన ఆక్రందన ఒక్క రామిరెడ్డి ఆత్మకు మాత్రమే విన్పించివుంటుంది.